

MỘT SỐ QUAN ĐIỂM CỦA TỔNG BÍ THƯ LÊ DUẨN VỀ CÔNG TÁC XÂY DỰNG, CHỈNH ĐỐN ĐẢNG

TS NGUYỄN VĂN TUÂN

Học viện An ninh Nhân dân

Xây dựng, chỉnh đốn Đảng luôn là vấn đề quan trọng. Trong gần 90 năm qua, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn chú trọng đến công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Bài viết này bước đầu nghiên cứu làm rõ một số quan điểm cơ bản của đồng chí Tổng Bí thư Lê Duẩn về xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

1. Trung thành với chủ nghĩa Mác-Lênin

Đồng chí Lê Duẩn khẳng định: “Đảng là hạt nhân lãnh đạo của chuyên chính vô sản”; “Xây dựng Đảng bao gồm nhiều việc như củng cố tổ chức, giáo dục chính trị, tư tưởng cho đảng viên, cán bộ, kết nạp đảng viên mới... Tất cả những công tác cụ thể ấy đều nhằm mục đích làm tăng thêm sức chiến đấu của Đảng...”². Trong đó, đồng chí đặc biệt nhấn mạnh đến tầm quan trọng của việc nắm chắc “vũ khí lý luận Mác-Lênin”: “Không có Chủ nghĩa Mác-Lênin, chúng ta không có chỗ dựa để xem xét nghiên cứu, không có “la bàn” để xác định phương hướng của cách mạng...”³.

Sự nghiệp đấu tranh giải phóng giai cấp, giải phóng dân tộc là sự nghiệp cách mạng khó khăn, lâu dài do đó để đảm bảo thành công, Đảng phải đối mặt trước những nguy cơ từ nhiều phía. Đồng chí đã chỉ ra hai nguy cơ có thể xảy ra trong Đảng: “một là phạm sai lầm về đường lối, chủ trương; hai là cán bộ, đảng viên quan liêu, thoái hóa, hư hỏng”⁴. Trên cơ sở phân tích các yếu tố tác động, đồng chí Lê Duẩn đã nêu ra biện pháp “đặc trị” hai nguy cơ có thể xảy ra trong Đảng đó là phải hết sức trung thành với chủ nghĩa Mác-Lênin, coi đây là kim chỉ

nam cho hành động của Đảng. Đồng chí cho rằng, mọi cán bộ, đảng viên phải trung thành, ra sức học tập trau dồi chủ nghĩa Mác-Lênin. Phải nắm chắc nội dung cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin từ đó vận dụng sáng tạo vào điều kiện cụ thể của cách mạng. Từng thời kỳ cách mạng, yêu cầu, nhiệm vụ đặt ra cho Đảng và mỗi cán bộ, đảng viên khác nhau, nếu không nắm được tinh thần “biện chứng” của chủ nghĩa Mác-Lênin thì cách mạng Việt Nam dễ rơi vào bế tắc.

Điểm cốt yếu khi học tập chủ nghĩa Mác-Lênin, nhất là trong điều kiện “đảng cầm quyền” được đồng chí nhấn mạnh, nếu Đảng không làm tốt công tác giáo dục lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin sẽ tạo ra yếu tố trở lực làm cho cách mạng Việt Nam bị chệch hướng XHCN, gây tổn thất cho chế độ. Với tư duy biện chứng sắc sảo, khoa học, đồng chí luôn xem xét diễn biến của hoàn cảnh, nội tại của Đảng trong mối quan hệ biện chứng, đồng thời đặt ra nhiều yêu cầu tiếp tục bổ sung, hoàn thiện cho phù hợp với thực tiễn cách mạng Việt Nam đồng chí cho rằng: “không phải mọi vấn đề của cách mạng Việt Nam đều có sẵn đáp án trong các tác phẩm của Mác, Lênin”⁵.

Đồng chí Lê Duẩn chỉ ra một số biện pháp cụ thể để cán bộ, đảng viên đẩy mạnh việc nghiên cứu, học tập và vận dụng lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin phù hợp với điều kiện thực tiễn: thường xuyên tổng kết kinh nghiệm công tác nghiên cứu, giảng dạy và học tập chủ nghĩa Mác-Lênin; coi trọng công tác đào tạo và sử dụng đội ngũ cán bộ giảng dạy (cán bộ khoa học xã hội); tổ chức tốt công tác truyền truyền chủ nghĩa Mác-Lênin từ Trung ương đến cơ sở; chống lại tư tưởng “tả khuynh”, “hữu khuynh” trong cán bộ, đảng viên, gắn chặt lý luận và thực tiễn trong triển khai thực hiện mọi nhiệm vụ cách mạng.

2. Không nên quan niệm Đảng là con số cộng của những người có tư tưởng mácxít

Xây dựng và chỉnh đốn Đảng là một quá trình khó khăn, gian khổ với những nhiệm vụ khác nhau, công tác tổ chức của Đảng được tiến hành hiệu quả sẽ góp phần nâng cao năng lực chiến đấu của Đảng, ngược lại sẽ là trở ngại triệt tiêu sức mạnh của Đảng. Để tránh sai lầm trong công tác tổ chức, đồng chí Lê Duẩn chỉ ra một số yêu cầu cơ bản để thực hiện quan điểm này:

Thứ nhất, công tác tư tưởng và công tác tổ chức của Đảng có mối quan hệ biện chứng: “Thống nhất tư tưởng dẫn đến thống nhất tổ chức; ngược lại tổ chức thống nhất sẽ đảm bảo cho tư tưởng thống nhất”⁸. Khi thực hiện nhiệm vụ, Đảng không được tuyệt đối hóa công tác tổ chức vì thế mà mà “coi nhẹ” công tác tư tưởng bởi: “Tư tưởng có chính xác, có thấu suốt thì ý chí mới thống nhất; ý chí có thống nhất thì hành động mới thống nhất, mới làm tăng thêm sức mạnh của tổ chức, mới đảm bảo cho tổ chức phát triển theo một phương hướng đúng và lành mạnh. Chỉ nói đến tổ chức mà coi nhẹ tư tưởng là không phù hợp với bước tiến nhảy vọt của thời đại ngày nay, khi mà con người được ánh sáng của Chủ nghĩa Mác-Lênin soi đường chỉ lối,…”⁹.

Thứ hai, sự thống nhất biện chứng giữa công tác tổ chức và công tác tư tưởng phải được đảm bảo bằng các nguyên tắc cơ bản trong xây dựng Đảng. Trên cơ sở nắm vững và vận dụng chủ nghĩa Mác-Lênin: “tư tưởng tự nó không thể thực hiện được gì hết”¹⁰, đồng chí Lê Duẩn cho rằng: “muốn biến tư tưởng thành hành động nhất thiết phải thông qua tổ chức”¹¹. Trên cơ sở đó, đồng chí đã đề cập đến việc tránh đàn áp tư tưởng trong Đảng, coi đây là biểu hiện “hoàn toàn xa lạ” đối với đảng vô sản. Song, cũng không vì thế mà trao quyền tự do tuyệt đối bởi đây chính là cơ sở biến Đảng thành một câu lạc bộ tranh cãi.

Thứ ba, Đảng là đội tiên phong của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của cả dân tộc Việt Nam nên “Đảng phải là một đạo quân mà khi ra trận thì phải hành động như một người”¹². Vì thế, theo đồng chí, nếu công tác tư tưởng và công tác tổ chức không được tiến hành nghiêm túc thì đã phá “kỷ luật thép”, phá hoại sự thống nhất trong Đảng.

Thứ tư, để Đảng là nơi quy tụ thành một khối thống nhất ý chí, tinh thần cách mạng của cán bộ, đảng viên, Đảng cần kiên quyết chống lại những biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, vun đắp tình đồng chí thương yêu lẫn nhau. Mỗi cán bộ, đảng viên phải tôn trọng lẫn nhau và không để mục đích, động cơ cá nhân xen lẫn vào nhiệm vụ cách mạng.

3. Nâng cao chất lượng đảng bộ cơ sở và chi bộ là nhiệm vụ có tầm quan trọng đặc biệt trong công tác củng cố và xây dựng Đảng

Trong hệ thống tổ chức của Đảng, đảng bộ cơ sở và chi bộ luôn giữ vị trí quan trọng hàng đầu trong việc đưa đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến với người dân; khơi dậy và phát huy tinh thần yêu nước, ý chí tự lực, tự cường, tính chủ động, sáng tạo của quần chúng nhân dân nhằm biến chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước thành phong trào hành động

cách mạng. Nhấn mạnh tầm quan trọng của đảng bộ cơ sở và chi bộ, đồng chí Lê Duẩn khẳng định: “Nói đến tổ chức của Đảng, trước hết phải nói đến chi bộ, vì chi bộ là gốc của Đảng, là người tìm hiểu và phản ánh cho Đảng nguyện vọng và ý kiến của quần chúng nhân dân; là nơi mà tập thể đảng viên bàn bạc và tổ chức thực hiện đường lối, chính sách của Đảng; là nơi lựa chọn, kếp nạp, giáo dục, rèn luyện đảng viên, là nơi đào tạo cán bộ cho Đảng”¹³; “Chi bộ là tổ chức cơ sở của Đảng, là nơi gắn liền Đảng với quần chúng, là nơi tổ chức thực hiện mọi đường lối, chính sách của Đảng, cũng là nơi rèn luyện đảng viên, đào tạo cán bộ cho Đảng”¹⁴.

Hoạt động của các đảng bộ cơ sở và chi bộ đã giúp cho Đảng phát huy được sức mạnh và tinh thần sáng tạo của nhân dân. Do đó, Đảng phải thường xuyên xây dựng, chỉnh đốn đảng bộ cơ sở và chi bộ bởi đây là vấn đề quyết định đến sự sống còn của Đảng và trực tiếp tác động đến mọi mặt đời sống của người dân. Đồng chí cho rằng: “Chi bộ mạnh hay không mạnh, một việc làm của chi bộ, của đảng viên tốt hay không tốt, đúng hay sai, đều tác động trực tiếp và tức khắc đến đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân”¹⁵.

Đồng chí Lê Duẩn luôn nhấn mạnh, xây dựng chi bộ, đảng bộ cơ sở trong sạch, vững mạnh, có sức chiến đấu cao và không ngừng nâng cao năng lực lãnh đạo thực hiện thắng lợi nhiệm vụ chính trị ở cơ sở là nhiệm vụ phải được tiến hành một cách thường xuyên, liên tục; là công việc cần được tiến hành đầu tiên và phải tập trung trí tuệ và sức lực giải quyết: “Chúng ta cần phải tập trung sức vào củng cố chi bộ và đảng bộ cơ sở nhằm tăng cường vai trò lãnh đạo và sức chiến đấu của chi bộ và đảng bộ cơ sở về mọi mặt”¹⁶.

Qua quá trình công tác, đặc biệt trên cương vị Tổng Bí thư và là người có nhiều kinh nghiệm trong công tác Đảng, đồng chí Lê Duẩn đúc rút ra một số nội dung cơ bản về xây dựng Đảng:

Một là, để nâng cao sức chiến đấu của chi bộ, đảng bộ cơ sở cần xác định rõ tính chất và nhiệm vụ từng loại chi bộ, đảng bộ bởi chỉ khi đó Đảng mới xây dựng được tổ chức hợp lý tương xứng với nhiệm vụ chính trị, có chế độ làm việc, phương thức công tác thích hợp, tiến hành phân công nhiệm vụ rõ ràng giữa các đảng viên, vừa để tạo nên sức mạnh của tập thể chi bộ, đảng bộ cơ sở vừa phát huy được khả năng sáng tạo của mỗi đảng viên.

Hai là, thường xuyên tổng kết, đánh giá nhiệm vụ được giao, luôn nắm bắt tâm tư nguyện vọng của mỗi đảng viên, nhân dân để tăng cường sự đoàn kết trong chi bộ và tạo sự đồng thuận với nhân dân: “củng cố và tăng cường mối quan hệ mật thiết với quần chúng là quy luật tại và phát triển đảng của giai cấp công nhân. Điều này phải được thực hiện trực tiếp và hàng ngày ở chi bộ và đảng bộ cơ sở”¹⁷.

Ba là, nội dung và hình thức sinh hoạt chi bộ, đảng bộ cơ sở phải phong phú, đa dạng. Sinh hoạt của chi bộ phải thật sự có nội dung chính trị cụ thể và phong phú, phải thảo luận về đường lối, chính sách của Đảng, về nhiệm vụ của địa phương, đơn vị và kế hoạch thực hiện những nhiệm vụ đó. Ngoài ra, chi bộ, đảng bộ cơ sở phải sử dụng triệt để các nguyên tắc xây dựng Đảng kiểu mới của V.I.Lênin và Chủ tịch Hồ Chí Minh: tập trung, dân chủ; tự phê bình và phê bình;...

Bốn là, luôn gắn chặt với phong trào quần chúng của các tổ chức chính trị (công đoàn, đoàn thanh niên,...) bởi qua đó Đảng kịp thời phát hiện, giáo dục, bồi dưỡng và kếp nạp thêm những lực lượng mới cho Đảng, đặc biệt là những thanh niên ưu tú, nhiệt tình cách mạng, sẵn sàng hiến thân cho lý tưởng của Đảng.

4. Sức mạnh, sự thành công của Đảng là tùy thuộc vào mối liên hệ khăng khít của Đảng với quần chúng

Kế thừa quan điểm của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Trong bầu trời không gì quý bằng nhân dân. Trong

thế giới không gì mạnh bằng lực lượng đoàn kết của nhân dân”¹⁸, Tổng Bí thư Lê Duẩn luôn đặt nhân dân ở vị trí trung tâm. Quần chúng nhân dân có vai trò quyết định đến cách mạng và công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Đồng chí cho rằng Đảng là một cơ thể sống, trong điều kiện “đảng cầm quyền”, công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng sẽ phức tạp và khó khăn hơn. Muốn Đảng ngày càng trong sạch, vững mạnh, Đảng cần tạo dựng mối quan hệ mật thiết với nhân dân, phát huy sức mạnh, trí tuệ của nhân dân nhằm thực hiện thắng lợi mục tiêu chung đề ra: “Sự nghiệp cách mạng là sự nghiệp của quần chúng nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng, và sức mạnh, sự thành công của Đảng là tùy thuộc vào sự liên hệ của Đảng với quần chúng”¹⁹. Theo đồng chí Lê Duẩn, việc xây dựng mối quan hệ mật thiết với quần chúng nhân dân, Đảng phải chú trọng đến một nhiệm vụ quan trọng nữa là xây dựng chính quyền mạnh. Chính quyền chi mạnh khi nó thật sự là của dân, do dân, vì dân: “Chính quyền càng mạnh, càng thu hút đông đảo nhân dân lao động vào sự nghiệp quản lý Nhà nước thì Đảng càng mạnh trong vai trò lãnh đạo xã hội”²⁰.

Đồng chí Lê Duẩn luôn nhắc nhở cán bộ, đảng viên thường xuyên chăm lo đời sống của nhân dân: “... trước hết phải lo cho dân có cơm ăn, áo mặc, con em phải đến trường, phải lo cho tất cả mọi người, không phân biệt “bên này, bên kia” vì ai cũng là công dân Việt Nam”²¹. Trong điều kiện cầm quyền, Đảng cần khuyến khích nhân dân tham gia tích cực vào công việc quản lý và phê bình giám sát. Có vậy, Đảng mới phát hiện và xử lý kịp thời những hạn chế trong quá trình lãnh đạo. Nhân dân giúp Đảng đấu tranh chống lại những hành động của thế lực thù địch chống phá Đảng, phá hoại sự nghiệp cách mạng; phát huy trí tuệ của nhân dân vào xây dựng và hoàn thiện đường lối, chủ trương của Đảng; góp phần tạo niềm tin của quần chúng nhân dân vào quá trình lãnh đạo của Đảng.

5. Muốn cho Đảng mạnh, chi bộ mạnh, thì chất lượng từng đảng viên phải thật tốt

Trong bài “Thường thức Chính trị”, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng: “Đảng là gồm các đảng viên mà tổ chức nên. Mọi công việc Đảng đều do đảng viên làm. Mọi nghị quyết Đảng đều do đảng viên chấp hành. Mọi chính sách của Đảng đều do đảng viên mà thấu đến quần chúng. Mọi khẩu hiệu, mọi kế hoạch của Đảng đều do đảng viên cố gắng thực hiện”²². Trên cơ sở kế thừa tư tưởng Hồ Chí Minh về vai trò của đảng viên, đồng chí Lê Duẩn luôn nhấn mạnh đến vị trí, tầm quan trọng của đảng viên đối với sự ra đời, phát triển và tồn vong của Đảng. Vì thế, theo đồng chí, Đảng phải kết nạp được những người ưu tú nhất, giác ngộ nhất ở các giai cấp, tầng lớp trong xã hội (giai cấp công nhân, giai cấp nông dân tập thể và tầng lớp trí thức XHCN;...). Đồng chí chỉ rõ những phẩm chất cơ bản mà mỗi đảng viên phải có: (i) phải tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng của giai cấp công nhân và của Đảng, gắn bó mật thiết với quần chúng, chiến đấu quên mình, kiên cường, không mệt mỏi vì lợi ích của giai cấp công nhân, của nhân dân lao động và của dân tộc; (ii) phải tích cực phấn đấu thực hiện hiệu quả đường lối, chính sách, nghị quyết của Đảng, Nhà nước, gương mẫu đi đầu trong lao động sản xuất; (iii) không ngừng rèn luyện về lập trường, tư tưởng, đạo đức, tác phong, phải ra sức học tập để không ngừng nâng cao trình độ nghiệp vụ, chuyên môn; (iv) phải hết sức chăm lo nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân;... Trong đó, điểm mới trong tư duy của đồng chí Lê Duẩn đó là luôn coi trọng trí thức và yêu cầu giai cấp công nhân phải có trách nhiệm thu phục, đoàn kết được trí thức trong cuộc đấu tranh cách mạng: “Đảng ta rất quý trọng trí thức bởi vì trí thức là sức mạnh, là vũ khí không thể thiếu được của giai cấp công nhân và nhân dân lao động

trong cuộc đấu tranh để tự giải phóng... Giai cấp công nhân nhất thiết phải có đội ngũ trí thức đông đảo của mình..."²³.

Trong điều kiện Đảng cầm quyền, Đảng lãnh đạo đất nước toàn diện trên tất cả các lĩnh vực nên đội ngũ cán bộ, đảng viên dễ sinh ra nhiều biểu hiện chủ nghĩa cá nhân (tự mãn, tự kiêu, lợi ích nhỏ, khoe mẽ,...) cho nên trách nhiệm của Đảng là phải phát huy ưu điểm, ngăn ngừa, kịp thời khắc phục mọi hiện tượng thoái hóa của đảng viên, đồng chí Lê Duẩn đã chỉ rõ: "Chúng ta kiên quyết đấu tranh để giữ gìn sự trong sạch của Đảng, ngăn ngừa tình trạng đảng viên chuyên quyền"²⁴; "Phải kiên quyết loại bỏ những cán bộ hư hỏng, thoái hóa; thay đổi những người không chấp hành đường lối, quan điểm của Đảng về đối nội cũng như đối ngoại; sắp xếp lại công việc cho những cán bộ kém năng lực, không đảm đương được nhiệm vụ"²⁵.

Những năm gần đây, tình hình thế giới và trong nước, âm mưu, hoạt động của các thế lực thù địch nhằm xóa bỏ vai trò lãnh đạo của Đảng, tiến tới xóa bỏ chế độ XHCN ở Việt Nam diễn biến ngày càng phức tạp. Bên cạnh đó, một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên có biểu hiện suy thoái, biến chất, chưa thể hiện tính tiên phong, gương mẫu của người cán bộ, đảng viên. Trước tình hình đó, việc tiến hành công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng đã trở thành vấn đề cấp bách "cần kíp" hàng đầu của toàn Đảng, toàn dân. Đảng đã đưa ra nhiều nghị quyết chuyên đề về xây dựng Đảng: NQTƯ 4 khóa XI (1-2012) "Về một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay"; NQTƯ 4 khóa XII (10-2016) "Về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ;... Các nghị quyết trên đã thể hiện sự quyết tâm cao của toàn Đảng, toàn dân trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Tuy nhiên, hiện nay, công tác xây dựng, chỉnh đốn

Đảng còn một số tồn tại, hạn chế trên tất cả các lĩnh vực chính trị, tư tưởng, đạo đức và công tác tổ chức: Những hạn chế, khuyết điểm nêu trên làm giảm sút vai trò lãnh đạo của Đảng; làm tổn thương tình cảm và suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng, là một nguy cơ trực tiếp đe dọa sự tồn vong của Đảng và chế độ"²⁶.

Trước tình hình đó, cùng với việc kiên định mục tiêu lý tưởng CNXH, lý luận chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, việc nghiên cứu, làm rõ và vận dụng linh hoạt những luận điểm của đồng chí Lê Duẩn về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng có ý nghĩa lý luận và thực tiễn hiện nay.

1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 19, 20, 23, 24, 25. Lê Duẩn: *Mấy vấn đề về Đảng cầm quyền*, Nxb ST, H, 1981, tr.107, 23, 97, 123, 97, 20, 97, 19, 58, 58, 47, 48, 48, 51, 19, 46-47, 49, 157, 184

6. *V.I.Lênin Toàn tập*, Nxb Tiến bộ, M, 1978, T. 24, tr. 47

10. C.Mác-Ph.Ăngghen: *Gia đình thần thánh hay là phê phán sự phê phán có tính chất phê phán*, Nxb ST, H, 1963, tr. 202

13, 21. *Tổng Bí thư Lê Duẩn-Nhà lãnh đạo kiệt xuất của cách mạng Việt Nam*, Nxb Lao động, H, 2014, tr. 102, 135

18. *Hồ Chí Minh Toàn tập*, Nxb CTQG, H, 2011, T. 10, tr. 453

22. *Sđd*, T. 7, tr. 235-236

26. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Nghị quyết Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII*, Nxb CTQG, H, 2016, tr. 12.